

พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ

นางเชย บุญบงการ

495.911009

ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม

๗ 511 ๓๗

๗ ธันวาคม ๒๕๐๓

หอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ ๑ ครั้ง

หอสมุดแห่งชาติจังหวัดภูเก็ต
สาขา วัดเจริญสมณกิจ

ตำนานอักษรไทย

ของ

ศาสตราจารย์ ยอช เซเดส์

พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานสถาปนกิจศพ

นางเชย บุญบงการ

ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม

๗ ธันวาคม ๒๕๐๓

คำนำ

เนื่องในการฉาบพิมพ์ นางเซย บุษยงการ กำหนดวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๐๓ ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม ร.ต.ต. ทองหล่อ พันธุ์หงส์ ผู้แทนเจ้าภาพได้มาติดต่อกับเจ้าหน้าที่แผนกค้นคว้า กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร ขออนุญาตจัดพิมพ์หนังสือเรื่องตำนาน อักษรไทย ของศาสตราจารย์ ยอช เซเกิ้ล ออกแจกจ่ายเป็นอนุสรณ์แก่ผู้มาร่วมงาน กรมศิลปากรพิจารณาแล้วไม่ขัดข้อง อนุญาตให้จัดพิมพ์ได้ดังประสงค์

หนังสือเรื่องตำนานอักษรไทยนี้ ศาสตราจารย์ ยอช เซเกิ้ล ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งบรรณารักษ์ใหญ่ หอพระสมุดสำหรับพระนคร ผู้สนใจในศิลปะและโบราณคดีของไทยเรามาก ได้พยายามเรียบเรียงขึ้นไว้ อันนับว่าเป็นประโยชน์แก่ชาวไทยเราอย่างยิ่งมากในการที่จะได้ทราบถึงความเป็นมาของอักษรของไทยเราเอง ได้เคยพิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๘ ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๔๖๙ ครั้งนัยเป็นการพิมพ์ครั้งที่ ๓ ซึ่งเจ้าภาพมีความยินดีจัดทำบล็อกภาพทุกชั้นตีพิมพ์ประกอบไว้ด้วย

กรมศิลปากร มีความยินดี และขออนุโมทนาในกุศลราศีที่เจ้าภาพ ได้บำเพ็ญอุทิศแก่นางเซย บุษยงการ ตลอดจนให้พิมพ์หนังสือเล่มนี้

ค่าและเป็นหนังสือที่หาอ่านได้ยากแล้วนี้ ออกแจกจ่ายเป็นวิทยาทาน
และเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า ขอกุศลทั้งนี้จงถลันบันดาลให้
นางชมเชย ขุณยการ ผู้ล่วงลับ ไต่ประสูติสุขุณมณูผลตามควรแก่
ศศิวิสัยในสัมปรายภพทุกประการ.

๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓
หอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ ตรง

นางเชย บุญบงการ

ชาติ : ๑๒ เมษายน ๒๔๒๙

มรณะ : ๑๒ มีนาคม ๒๕๐๓

ประวัติ

นางเซย บัญขการ เกิดเมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน พ.ศ. ๒๔๒๕
ที่บ้านคำขลขงยขน อำเภอยางกอกนอย จังหวัดขนบุรี เป็นบุตร
ขนอมภรรมยราชภภ (ขน คาระสวสขค) และ นางเทศ คาระสวสขค
เมืออายุได้ ๑๖ ปี ได้สมรสกับ นายสน บัญขการ และมีบุตร ภภ
รวม ๘ คน คือ

๑. นายเรธม บัญขการ (ถึงแก่กรรม)
๒. พล. ร.ต. เวศ บัญขการ
๓. นายจรูญ บัญขการ
๔. นายชลธ บัญขการ
๕. นางเลอน พงข่า (ถึงแก่กรรม)
๖. นางคธมภภ สรรวมพระสถภภ
๗. นายवलลภ บัญขการ
๘. นางจรภภ พนอหงส

นางเซย บัญขการ ได้ถึงแก่กรรมด้วยโรคชรา เมื่อวันที่
๑๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๓ ที่บ้านเลขที่ ๓๓ ตำบลขงพลขภ จังหวัด
ขนบุรี รวมอายุได้ ๗๕ ปี

มาตาธิคุณ

ขอขมาทักขณปรหมปรหมคุณอนันต์

มาตาธิคุณอนัน

อุฬาร

เลกรรมพฤษและพิสมัยคนยปาน

นัยเนตรและดวงมาน

กรมศิลปากร

อุภัย

ข้าพญูภักขณปรหมปรหม

ถึงขากตระตรากใจ

ขครณญ

เล็งผลพุนระจรณญจ ไรจนครษระมรด

มอขสุขหมายสรวด

สรวด

แกขรรคานัยขยคกรเพราะสขจขตระภาว

รักปราศกิเลสผลาญ

ผลสม

จึงxonน้อมคิระแน่วประณตชนนัพรหม

แห่งขยตรเพราะชนชม

พระคุณ

ขอสิ่งสรวพวิเศษสาถนุกถ

โอยอัมมโนหนุน

เสนอ

มาตาราำลึล

เจ้าไช้ทุกข์แม่เพ็ญ
เจ้าเคลอนทุกข์ข้างเขา
มาเห็นพ่อเงียบเหงา
ทุกข์เร้งซอนเหลือซอน

ภูเขา ลุกเฮย
สว่างร้อน
หนักกว่า กอนนา
ยิ่งฟ้าทขั้แตก

คุณแม่หนาหนักเพ็ญ
คุณบิทรคจจา
คุณพิ้งคิขรา
คุณพระอาจารย์อ่าง
เมอรอนน่วทานให้
เมื่อเขอกเข็นโตไฟ
เมื่อทุกข์ท่านแก้ไข
เมื่อยากจนท่านเกอ

พลูฉา
ภาคกว้าง
เมรุมาศ
อ่างสู่สาคร
เย็นใจ
อนเนอ
ชูช่วย
ก่อให้ทุนทำ

โลกนิตีคำโคลง

ชั้นสู่แคนสุคตพิภพสถิตเปรอ

ปรนสู่ขบ่าเรอ

บ่ารุง

จวยสิ้นสู่คอวสานลกกาลกลยปรุง

เปลี่ยนภพกมันม่ง

มลาย

คยวิญญานนรพาณสนทประคจสาย

ควนอคนิทาย

สิคูนย์—เทอญ

จากลูก และ หลาน

สารบัญ

กำเนิดอักษรไทย	หน้า	๑
ประวัติอักษรไทยในประเทศอินเดีย	”	๓
ประวัติอักษรอินเดียในสยามประเทศ และประเทศใกล้เคียง	”	๕
ประวัติอักษรขอม	”	๘
ประวัติอักษรไทยกลาง	”	๑๐
ประวัติอักษรไทยเหนือ	”	๒๒
ประวัติอักษรไทยต่งเกี้ยว	”	๒๘
อักษรสมภพ (คือกำเนิดอักษร)	”	๒๙
สารบัญรูปอักษร		
อักษรมอญจาวี๊ก	”	๔
อักษรขอมจาวี๊ก	”	๘
อักษรขอมบรรจงแลย่	”	๙
อักษรไทยของพ่อขุนรามคำแหง	”	๑๑
อักษรไทยสุโขทัยแลอักษรขอมครั้งสุโขทัย	”	๑๓
อักษรลาวล้านช้างครั้งพระเจ้าบรมมิกราช	”	๑๕

อักษรไทยสุโขทัยที่ใช้ในลานนาไทย	หน้า	๑๗
อักษรไทยย่อครั้งสมเด็จพระนารายณ์	”	๑๙
อักษรลาวลานนาไทย	”	๒๑
อักษรไทยเหนือ	”	๒๓
อักษรเงี้ยว	”	๒๕
ประวัติรูปอักษรขอม		
ประวัติรูปอักษรไทยกลาง		
ประวัติอักษรไทยเหนือ		
ประวัติรูปอักษรไทยต้งเกีย		

กำเนิดอักษรไทย

อันตัวอักษรไทย มักเข้าใจกันว่า พระเจ้ารามคำแหงมหาราช หรือที่เรียกในศิลาจารึกว่า “พ่อขุนรามคำแหง” ซึ่งครองกรุงสุโขทัย ทรงประดิษฐ์ขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๑๘๒๖ ด้ว้ในศิลาจารึกของพระเจ้ารามคำแหงมหาราช กล่าวความไว้แห่งหนึ่งว่า “เมื่อก่อนลายสือไทยนั้น มี (มหา) ศักราช ๑๒๐๕ คก ปีมะแม พ่อขุนรามคำแหง หาใคร่ใจในใจ แลได้ลายสือไทยนี้ ลายสือไทยนี้จึงมีเพื่อขุนผู้นั้นได้ไว้” ดังนี้ ถ้าสังเกตคำที่ใช้ในจารึก จะเห็นได้ว่ามีคำ “นี้” อยู่ต่อคำ “ลายสือ” ทุกแห่ง หมวยความว่า “หนังสือไทยอย่างนี้” มิได้ประสงค์จะทรง แสดงว่าหนังสือของชนชาติไทยพมขณตอเมื่อ พ.ศ. ๑๘๒๖

เมื่อตรวจตราพิจารณาตัวอักษรของชนชาติไทยทุกพวกที่มีอยู่ในเวลานี้ ก็เห็นว่าสมจริงเช่นนั้น ด้ว้เดิมชนชาติไทยตั้งภูมิลำเนาบ้านเมืองอยู่ในดินแดน ซึ่งทกว้นนเขนอาณาเขตจีนข้างฝ่ายใต้ ในชั้นเมื่อชนชาติไทยยังอยู่เมืองเดิม เห็นจะยังไม่รู้จักหนังสือ ครั้นเมื่อราว พ.ศ. ๕๐๐ พวกจีนมีอำนาจขึ้น ก็ตั้งตนขยายอาณาเขตรุกแตนพวกไทยเข้ามาโดยลำดับ พวกไทยที่ไม่ยอมอยู่ในอำนาจจีน จึงพร้อมใจกันอพยพจากเมืองเดิมมาตั้งภูมิลำเนาอยู่ในประเทศพม่า มอญ ลาว มากขึ้นเป็นอันค้บมา ไทยพวกหนึ่งซึ่งไปตั้งภูมิลำเนาอยู่ทางริมลำน้ำสลวิน และต่อไปในแดนพม่าจนถึงแดนอัลสัมี ได้ชื่อว่าไทยใหญ่ อีกพวกหนึ่ง

ซึ่งมาตั้งภูมิลำเนาอยู่ในแคว้นคังเกียแคว้นเมืองสิบสองเจ้าไทย สิบสอง
 พันนา ได้ชื่อว่าไทยน้อย เรื่องนี้มีความพิสดารอยู่ในบรรยายพงศาวดาร
 สยาม ซึ่งพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระกำแพงราชานุภาพ^(๑) ทรงแต่ง
 ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้นแล้ว

ต่อมาพวกไทยน้อยอพยพลงมาตั้งภูมิลำเนาถึงแคว้นลานช้างลานนา
 และสยามประเทศ จนมาได้เป็นใหญ่ในประเทศนี้ เป็นที่สุด อาศัย
 เหตุการณ์เป็นดังกล่าวนั้น พวกไทยที่มาจากบ้านเมืองอยู่ทางประเทศ
 เหล่านี้ จึงเป็น ๓ พวก คือ พวกไทยใหญ่ อยู่ทางตะวันตกพวกหนึ่ง
 พวกไทยน้อยแยกเป็นไทยเหนือ คงอยู่ในแคว้นคังเกียสิบสองเจ้าไทย
 สิบสองพันนา และลานนาไทยพวกหนึ่ง เป็นไทยกลาง ลงมาอยู่ในแคว้น
 ลานช้างและในสยามประเทศนี้พวกหนึ่ง ทุกวันนี้ ถ้าว่าด้วยชนชาติไทย
 ยังมีแพร่หลายอยู่ในเหล่าประเทศทางตะวันออก นอกจากสยามประเทศ
 ยังมีไทยอยู่ในแคว้นจีน แคว้นคังเกีย แคว้นพม่า ตลอดจนมณฑลฮกต๋อง
 แคว้นอินเดียนั้น ยังพูดภาษาไทยด้วยกันทั้งสิ้น เป็นแต่สำเนียงเพี้ยนกัน
 ส่วนอักษรซึ่งพวกไทยใช้อยู่ทุกวันนี้ก็มีหลายอย่าง มีคำมูลต่างๆ กัน
 แยกอักษรไทยซึ่งพระเจ้ารามคำแหงมหาราชทรงประดิษฐ์ขึ้นนั้น เป็น
 อักษรของพวกไทยกลาง ยังมีอักษรของพวกไทยใหญ่ และของพวก
 ไทยเหนืออีกต่างหาก เกิดขึ้นโดยอาศัยเหตุต่างกัน แต่ล้วนอาศัย
 ต้นแบบอักษรซึ่งได้มาจากอินเดียด้วยกันทั้งนั้น การที่จะอธิบายตำนาน
 อักษรไทยจึงจำต้องตั้งต้นกล่าวถึงตำนานอักษรอินเดียก่อน

(๑) ต่อมาเป็นกรมพระยาดำรงราชานุภาพ

ตำนานอักษรในประเทศอินเดีย

อักษรเก่าที่สุด ซึ่งนักปราชญ์ผู้ศึกษาโบราณคดีได้พบในประเทศอินเดีย คืออักษรจารึกของพระเจ้าอโศก เมื่อ พ.ศ. ๓๐๐ อักษรที่ว่านี้ เรียกชื่อว่า พราหฺมี อักษรชนิดนี้ แม้ว่าพวกพราหฺมีเป็นผู้คิดแบบขึ้นก็จริง ถึงกระนั้นอักษรพราหฺมี หาเป็นของอินเดียแท้ทีเดียวไม่ พวกพราหฺมีได้แยกย้ายมาจากรประเทศข้างตะวันตก คือเมืองเฟนิเชีย ซึ่งเดิมตั้งอยู่ที่ทะเลเมดิเตอร์เรเนียน^(๑) ช่วงทิศตะวันออก ชาติเฟนิเซียนน เป็นชาติแรกที่คิดหาวิธีเขียนหนังสือโดยใช้ตัวอักษรล้วน กล่าวคือ ตัวอักษรแทนเสียง ไม่ใช่วรร้อยอย่างชาวอียิปต์หรือจีนเคยใช้เขียนภาษาของเขา

ตัวอักษรเฟนิเซียนซึ่งเป็นต้นเค้าของอักษร กรีก ละติน และอักษรฝรั่งอื่น ๆ ก็เป็นต้นเค้าของอักษรพราหฺมี ในประเทศอินเดียเหมือนกัน จึงอาจกล่าวได้ว่า ตัวอักษรเฟนิเซียนเป็นต้นสกุลของตัวอักษรซึ่งใช้ในสยามประเทศกับทั้งประเทศใกล้เคียงด้วย

ตัวอักษรพราหฺมี เมื่อชาวอินเดียใช้เขียนค่อ ๆ มา ได้เปลี่ยนแปลงไปที่ละเล็กทีละน้อยจนกระทั่งรูปร่างฐานของอักษรอินเดียผิดกับอักษรพราหฺมีของพระเจ้าอโศกทุกตัว อนึ่งด้วยเหตุว่า ประเทศอินเดียเป็นทวีปใหญ่ และชนชาติซึ่งตั้งภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ เช่นพวกทมิฬ

(๑) ปัจจุบันเรียกทะเลเมดิเตอร์เรเนียน

อยู่ห่างไกลจากชนชาติในภาคเหนือมีเมืองมคธเป็นต้น เพราะฉะนั้นวิ
 เปลี่ยนแปลงตัวอักษรเดิมได้เกิดคนละทางกัน จนในที่สุดเกิดต่างกัน
 เป็นตัวอักษรอินเดียฝ่ายเหนือและตัวอักษรอินเดียฝ่ายใต้

พวกฮาลักษณอินเดียฝ่ายเหนือชอบใช้กระต่ายเป็นเครื่องหมายเขียนเป็น
 พน แต่เขียนตัวอักษรเป็นเหลี่ยมๆ ซึ่งเรียกกันว่า อักษร “เทวนาครี”
 ส่วนพวกฮาลักษณอินเดียฝ่ายข้างใต้ มักจะชอบใช้ใบลานเป็นเครื่องหมาย
 เขียน และเขียนตัวอักษรเป็นรูปกลมๆ เช่นอักษร “คฤนถ์” หรือ
 “ครนถ์”

อักษรมอญจารึก

ศิลาจารึกภาษามอญได้มาจากศาลสูง เมืองลพบุรี
เดิวนั้นอยู่ในหอสมุดวชิรญาณ ราว พ.ศ. ๒๐๕๐

ประวัติอักษรอินเดียในสยามประเทศ และประเทศใกล้เคียง

ชาวอินเดียเห็นจะเริ่มมีมาตั้งภูมิลำเนาอยู่ในประเทศนี้ และได้เป็น
ครูของชาวบ้านเมืองต่งแต่รัชสมัยของพระเจ้าอโศก แต่นักปราชญ์
ศึกษาโบราณคดียังไม่ได้พบหลักฐาน จะเป็นจารึกหรือหนังสืออย่าง
ใด ๆ ซึ่งชาวอินเดียหรือคนพื้นเมืองได้เขียนไว้แต่ครั้งโน้นเลย

จารึกเก่าที่สุด ซึ่งผู้เชี่ยวชาญโบราณวัตถุได้พบในประเทศนี้
คือในสยามประเทศจารึก "เบ อุมมา" ที่พระปฐมเจดีย์ รว
พ.ศ. ๑๑๐๐-๑๒๐๐ ในประเทศพม่า จารึกบนแผ่นทองคำ เป็นเรื่อง
ความในคัมภีร์ถาวรวัตถุ รว พ.ศ. ๑๐๕๐-๑๑๕๐ และในประเทศเขมร
จารึกตั้งแต่แผ่นดินพระเจ้าจวรมันที่ ๑ พ.ศ. ๑๑๕๐ เป็นต้นมา

ตัวอักษรจารึกในประเทศทั้งสามที่กล่าวมานี้ เป็นอักษรชนิดเดียว
กันทั้งนั้น และเหมือนกันตัวอักษรอินเดียฝ่ายใต้ ซึ่งใช้อยู่ในสมัยเดียวกัน
คือ ครองราชวงศ์ กัมพูชา และราชวงศ์ ชัลลวะ จึงกล่าวได้ว่า
อักษรอินเดียชนิดนี้ เป็นคำมูลของอักษรที่ชนชาติมอญ เขมร และชาติ
อื่น ๆ เคยใช้อยู่ในประเทศนี้ ก่อนที่พวกไทยได้ลงมาปกครอง

ต่อมาในภายหลัง ชนชาติต่าง ๆ นั้น ได้เปลี่ยนแปลงแก้ไขวิธี
เขียนอักษรอินเดียตามความคิดความเห็นของตน ๆ กุจตั้งชาวอินเดีย

อักษรขอมจารึก

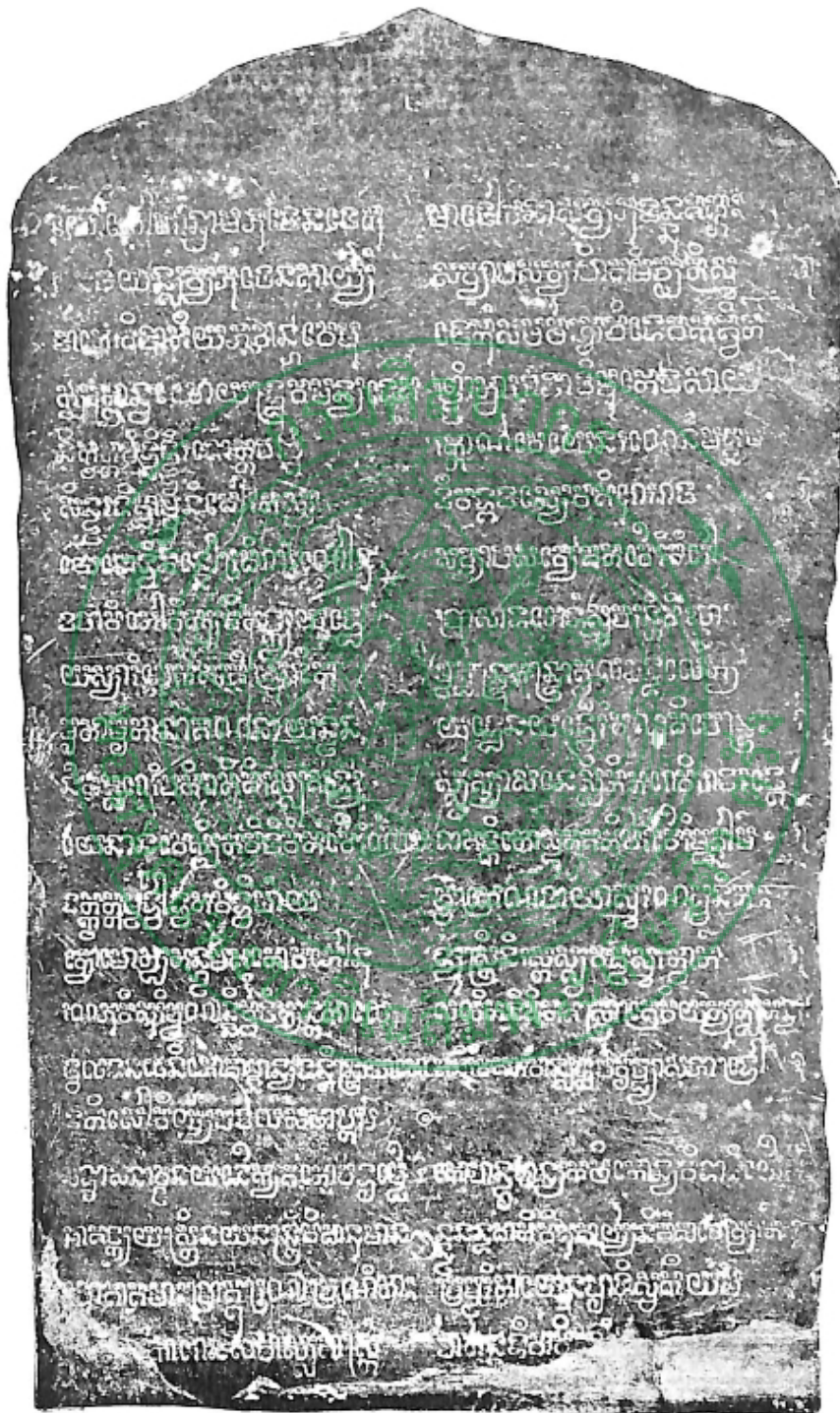
ศิลาจารึกใบลานจากพม่ารุ่ง จังหวัดสุพรรณบุรี

เขียนโดยผู้แปลหอสมุดวชิรญาณ รว พ.ศ. ๑๖๖๐

ได้เปลี่ยนแปลงวิธีเขียนอักษรพราหฺมิของเขา ชาวประเทศตะวันตกได้
เปลี่ยนแปลงอักษรอินเดียเป็นอักษรขอม ซึ่งใช้ในศิลาจารึกที่นครขอม
ที่ปราสาทอื่นๆ ในอาณาจักรกรุงกัมพูชา แต่ชาวประเทศตะวันตก ได้
มาเปลี่ยนแปลงเป็นตัวอักษร มอญเก่า ซึ่งใช้ใน ศิลา จารึก ของ พระเจ้า
อนิรุทธ์ เป็นต้น

อักษรขอมและอักษรมอญสองชนิดนี้เป็นอักษรสำคัญที่ใช้ในสยาม-
ประเทศกับประเทศใกล้เคียง ในสมัยภายหลังชาวอินเดียได้มาสอน
อักษรศาสตร์ ก่อนที่พวกไทยได้ยกลงมาจากฝ่ายเหนืออีก

อักษรขอมจารึก

ศิลาจารึกได้มาจากพนมรุ้ง จังหวัดบุรีรัมย์
ตั้งอยู่ในหอสมุดวชิรญาณ ราว พ.ศ. ๑๖๖๐

ประวัติอักษรขอม

ตัวอักษรขอมที่ใช้ในศิลาจารึก ภาษาสังสกฤต และภาษาเขมรในสมัยเมื่อกองทัพขามิอำนาจแผ่อำณาเขตมาถึงลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ผิดกับตัวอักษรอินเดียที่เป็นต้นเค้าอยู่ ๓ ประการ ประการที่ ๑ คือ อักษรขอมเขียนตัวอักษรบรรพเจกบรรพรงคงามกว่าอักษรอินเดีย ประการที่ ๒ เส้นเล็กซึ่งเสมียนอินเดียเขียนตัวอักษรของเขาเขียนเป็นเส้นใหญ่ (หนามเตย) เครื่องหมายชนิดนี้ภาษาเขมรเรียกว่า "ส็ก" คือ "เส้นผม" เพราะเป็นรูปคล้ายกับเส้นผมหยิก ประการที่ ๓ คือตัวอักษรอินเดียฝ่ายใต้ที่เป็นรูปกลม ขอมได้เปลี่ยนแปลงเขียนเป็นรูปสี่เหลี่ยม

ลักษณะ ที่ว่ามานี้ เป็นลักษณะของ อักษรขอมโบราณ ซึ่งปรากฏในศิลาจารึกกรุงขอมทุก ๆ หลัก

อักษรขอมโบราณนี้ คงจะมี ๒ ชนิด คือ อักษรบรรพรงสำหรับจารึกชนิด ๑ อักษรหวัดสำหรับใช้เขียนหนังสือธรรมดาอีกชนิด ๑

แม้หนังสือที่พวกขอมครั้งโบราณเขียน (จาร) ไว้ด้วยขอมโบราณนี้ จะสูญหายเสียหายหมดก็ ก็ยังมีตัวอย่างอักษรขอมหวัดโบราณในศิลาจารึกขอมหลัก นักปราชญ์ผู้ศึกษาทางโบราณคดี จึงรู้ว่าอักษรขอมโบราณมี ๒ ชนิดดังกล่าวมา

เรื่องอักษรขอมหวัคโบริาณะจะเอาไว้กล่าวในตอน “ประวัติอักษร
ไทยกลางต่อไป

ส่วนอักษรบรรจงสำหรับจารึกนั้นเป็นเค้าของอักษรขอมซึ่งใช้เขียน
หนังสือธรรม เช่นคัมภีร์พระไตรปิฎกหรือหนังสือเทศนา ในสยาม
ประเทศและในกรุงกัมพูชาจนทุกวันนี้

ในสยามประเทศนี้ พวกสัคยเคยใช้ตัวอักษรขอมชนิดนี้ตั้งแต่
ครั้งเมืองสุโขทัยยังเป็นราชธานี มีตัวอย่างในศิลาจารึกวัดป่ามะม่วง
ภาษามคธ เป็นคาถาซึ่งพระมหาสามีสังฆราช ได้แต่งสรรเสริญ
พระเกียรติยศของพรญาฎไทย (พระธรรมราชาที่ ๑) เวลาเสด็จ
ออกทรงผนวชเมื่อ พ.ศ. ๑๕๐๕ (ประชุมศิลาจารึก จารึกกรุงสุโขทัย
หลักที่ ๖) ตัวอักษรในจารึกหลักนี้ไม่แปลกกับตัวอักษรขอมซึ่งใช้ใน
สมัยปัจจุบันนี้ แต่มีข้อผิดพลาดอยู่อย่างหนึ่ง คือเมื่อ พ.ศ. ๑๕๐๕ ในปี
เดียวกันนั้นเอง พรญาฎไทยองค์ที่กล่าวมานี้ได้โปรดให้จารึกความ
ภาษาเขมรอีกหลักหนึ่ง (ประชุมศิลาจารึกหลักที่ ๔) ตัวอักษรใน
ศิลาจารึกนั้นหาเป็นชนิดเดียวกันกับตัวอักษรขอมในศิลาจารึกภาษามคธ
ของพระมหาสามีสังฆราชไม่ ตัวอักษรในศิลาจารึกภาษาเขมรเหมือน
กับตัวอักษรจารึกกรุงกัมพูชา เมื่อราว พ.ศ. ๑๘๐๐ ยังไม่ได้เปลี่ยนรูป
ลักษณะเป็นอักษรขอมที่เขียนหนังสือธรรม เหตุที่ในแผ่นดินพรญาฎไทย
ธรรมราชา มีอักษรขอมใช้ถึง ๒ ชนิดนี้ อาจเป็นเช่นนั้น คือ ศิลาจารึก
ภาษาเขมร คนชาติเขมรเขียนตามแบบเก่าของเขา แต่ศิลาจารึก
ภาษามคธนั้นเป็นผู้เป็นคนไทยเขียน

อักษรขอมบัจญจเป็นหนังสือสวด

ทั้งนี้เป็นแต่ความสันนิษฐาน ถ้าเป็นความจริง เหตุที่อักษรจารึก
ของขอมมาเปลี่ยนแปลงเป็นอักษรขอมสำหรับเขียนหนังสือธรรม อาจ
เป็นเพราะไทยเอามาใช้ก่อน และภายหลังในสมัยที่พวกเขมรตกมา
อยู่ในอำนาจของไทย พวกเขมรก็ได้เอาตัวอย่างอักษรขอมซึ่งไทย
เปลี่ยนแปลงนั้นไปใช้บ้าง จึงได้เกิดมีอักษรขอมชนิดเดียวกันใน
ประเทศทั้ง ๒

อักษรขอมที่ใช้ในปัจจุบันนี้ เขียนได้หลายอย่างคือ :-

อักษรขอมบรรจง ใช้เขียนคัมภีร์พระไตรปิฎกไบลาน รูปสัณฐาน
อักษรขอมชนิดนี้ ไม่แปลกกับตัวอักษรขอมซึ่งใช้ครั้งกรุงสุโขทัยยัง
เป็นราชธานี

อักษรขอมหวัดบรรจง ใช้เขียนหนังสือแปลร้อยโดยมาก รูป
สัณฐานของอักษรชนิดนี้บางตัว คล้าย ๆ ตัวอักษรจารึกของขอม
ครั้งโบราณ

อักษรขอมหวัด ใช้เขียนความบันทึกและคำอธิบายต่าง ๆ ใน
คัมภีร์ ไบลาน หรือใช้เขียนตัวเกษียณโดยมาก

อักษรขอมย่อ ใช้เขียนหนังสือสวด อักษรขอมย่อนี้ ผิดกับอักษร
ขอมชนิดอื่น ๆ เป็นสำคัญก็คือจารไม่ได้ ต้องใช้เขียนด้วยปากกา

ประวัติอักษรไทยกลาง

เมื่อพวกไทยอพยพมาจากเมืองเดิมครั้งที่ไทกล่าวไว้ในตอน “กำเนิดตัวอักษรไทย” แล้ว ก็มาตั้งภูมิลำเนาอยู่ที่คอกบ้ออาณาเขตของมอญ เป็นเวลากำลังเมืองมอญรุ่งเรืองอยู่ในฝ่ายตะวันตก พวกไทยจึงได้รับอิทธิพลจากมอญหลายอย่าง มีความรู้ทางพระพุทธศาสนา และอักษรศาสตร์ เป็นต้น

แบบอักษรซึ่งชาวเจ้าสำนักนิยฐานว่าพวกไทยได้เอามาจากมอญเมื่ออพยพมาใหม่ นั้น แม้ไม่มีตัวอย่างตัวอักษรปรากฏอยู่ในบันทึกถึงกระนั้นเหตุที่ชาวเจ้าสำนักกล่าวว่พวกไทยได้ศึกษาอักษรศาสตร์จากมอญ และเอาตัวอักษรมอญมาแปลงใช้เขียนภาษาไทยนั้น คือ ลักษณะอักษรอาหม ลอ สไทยเมืองสิบสองพินนา ที่ใช้กันทุกวันนี้ ล้วนเป็นลักษณะของอักษรมอญเก่าทั้งสิ้น เห็นได้ว่าพวกไทยมิได้เอามาจากอักษรอื่น มีอักษรขอมเป็นต้น

เพราะเหตุที่สระและพยัญชนะของอักษรที่ไทยเอาแบบมอญมาใช้ชั้นเดิม ผิดกับสระและพยัญชนะของมอญอย่าง ๑ และเพราะเหตุที่พวกไทยในสมัยนั้น ยังไม่สู้ชำนาญชำนาญในการเขียนอักษรชั้นนั้นนัก อีกอย่าง ๑ เพราะฉะนั้นการที่พวกไทยไปเอาตัวอย่างของอักษรมอญมาใช้เขียนภาษาของตนก็คงจะมีการบกพร่อง แม้ทุกวันนี้การเขียนและการอ่านหนังสือไทยเหนือ ซึ่งได้แบบมาจากอักษรที่พวกไทยใช้ชั้นเดิม

อักษรไทย ของพ่อขุนรามคำแหง
ศิลาจารึก พ่อขุนรามคำแหง ด่านที่ ๓
พ.ศ. ๑๘๓๕

ก็ยังไม่เป็นการสะดวก ทั้งสระและพยัญชนะยังขาดข้างบางตัว เครื่องหมายสำหรับทำให้ออกเสียงสูงต่ำ คือ วรรณยุกต์ก็ไม่มี วิธีเรียงสระและพยัญชนะ ก็ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย

พวกไทยน้อยซึ่งลงมาตั้งภูมิลำเนาอยู่ทางลำน้ำยม ชั้นแรกก็เห็นจะใช้อักษรไทยได้แบบมาจากมอญเหมือนพวกไทยอื่น ๆ แต่ธรรมเนียมมนุษย์ซึ่งอยู่ในใต้อำนาจของชาติอื่น มักจะเอาขนบธรรมเนียมของชาตินั้นมาประปนกับขนบธรรมเนียมของชาติตน และมีที่จะเอาภาษาและอักษรของชาตินั้นมาใช้ด้วย

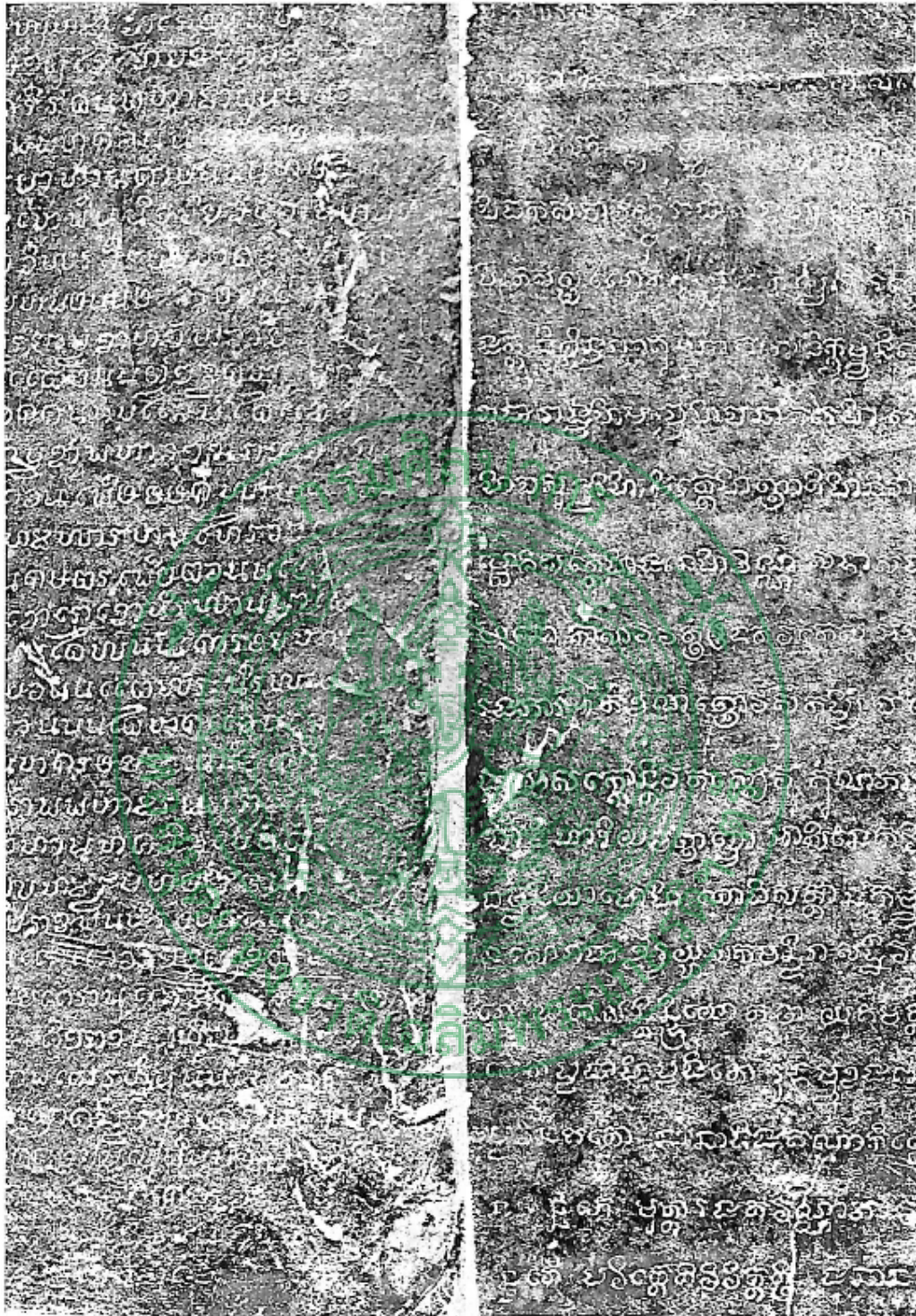
เมื่อราว พ.ศ. ๑๕๐๐ พวกขอมได้แผ่อาณาเขตมาถึงกินแดนของไทยซึ่งตั้งอยู่ทางริมลำน้ำยม และได้ยึดครองเมืองเซลียงและเมืองสุโขทัย ในคราวนั้น พวกไทยคงจะได้ศึกษาอักษรขอมหว่าต อันเป็นอักษรสำคัญที่ใช้ในทางราชการบ้านเมือง จึงแปลงตัวอักษรเดิมของไทยมาเป็นรูปคล้ายตัวอักษรขอมหว่าต เหมือนอย่างพวกไทยที่มาตั้งภูมิลำเนาอยู่ในประเทศพม่า มีพวกเงี้ยวเป็นอาทิ ก็ได้เอาตัวอักษรพม่าบางตัวมาใช้เขียนภาษาของตน ซึ่งจะได้อธิบายใน “ประวัติอักษรไทยเหนือ”

ภายหลัง ตั้งแต่พระเจ้าศรีอินทราทิตย์ ประกาศตั้งกรุงสุโขทัยเป็นอิสระเมื่อราว พ.ศ. ๑๘๐๐ อำนาจของขอมในสยามประเทศอ่อนลง พระเจ้าแผ่นดินในราชวงศ์พระร่วงกรุงสุโขทัย มีพระราชประสงค์จะ

ให้ราษฎรพื้นเมืองเล็กประพฤติกตามธรรมเนียมขอม และคงจะได้ให้
เล็กใช้ภาษาเขมรในทางราชการและกลับใช้ภาษาไทยอีกด้วย

ครั้นถึงรัชกาลพระเจ้ารามาคำแห่งมหาราช หรือซึ่งเรียกในศิลา
จารึกว่าพ่อขุนรามคำแหง พระองค์ทรงพระราชดำริเห็นว่า อักษร
ซึ่งพวกไทยได้แบบอย่างมาจากมอญ ไม่สะดวกแก่การเขียนภาษาไทย
ถ้าใช้ต่อ ๆ ไป ก็กลัวจะเป็นการขี้ของเนอง ๆ ทั้งการที่จะใช้อักษร
ขอมล้วนไม่เป็นการสมควร เพราะเมืองสุโขทัยก็เคยเป็นอิสระชั้นแล้ว
พ่อขุนรามคำแหง จึง “หัดใจในใจ แลได้ลายสือไทยนี้” ตามที่
พระองค์เล่าไว้ในศิลาจารึก ซึ่งข้าพเจ้าได้กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่
สังเกตเห็นว่า การที่พ่อขุนรามคำแหง ได้ลายสือไทยนั้นดูเหมือน
ได้เอาอักษรหวัดของขอมซึ่งพวกไทยเปลี่ยนแปลงและใช้เขียนภาษาไทย
มาแก้ไขให้ดีขึ้นเท่านั้นเป็นสำคัญ คือ รูปสัณฐานตัวอักษรของพระองค์
คล้ายรูปสัณฐานของอักษรขอมซึ่งจะอธิบายต่อไปอย่าง ๑ อีกอย่าง ๑
วิธีใช้ตัวพยัญชนะแทนไม้ผลัด คือ ใช้ตัวพยัญชนะ ๒ ตัวเรียงกัน ตัวหน้า
เป็นตัวสะกด ตัวหลังเป็นไม้ผลัดนั้น นนก็เป็นวิธีของขอมเหมือนกัน
เช่น กนน อ่านว่า กัน เป็นต้น

การแก้ไขอักษรหวัดของขอม พ่อขุนรามคำแหง ทรงกระทำไว้
เป็นผลสำเร็จ ดังจะอธิบายต่อไปนี้ คือ

อักษรไทยสุโขทัย
ศิลาจารึกพรญาภาไทย
พ.ศ. ๑๙๐๕

อักษรขอมครั้งสุโขทัย
ศิลาจารึกมหาสามีสังฆราช
พ.ศ. ๑๙๐๕

ประการ ๑ รูปสัณฐานของอักษรขอม พระองค์ได้เปลี่ยนแปลง
 ให้สะดวกยิ่งขึ้นแก่ผู้เขียน จะยกเป็นตัวอย่าง คือ เส้นผมบนตัวอักษร
 (หนามเตย) ซึ่งเป็นเครื่องประดับที่ไม่มีประโยชน์ในการอ่านหนังสือ
 พื่อขุนรามคำแหงไต่ยกเสียบ้าง เช่นตัวขอม ฦ เปลี่ยนเป็น ฦ
 ไต่ทำให้ประจบกับตัวอักษรข้าง เช่นตัว ฦ เปลี่ยนเป็น ๖ อัน
 ตัวขอมที่จำเป็นจะต้องขีด ๒ เส้นหรือ ๓ เส้น พื่อขุนรามคำแหงไต่
 เปลี่ยนรูปให้เขียนได้ด้วยเส้นเดียว เช่นตัวขอม ฦ เปลี่ยนเป็น ๘
 ตัวขอม ฦ เปลี่ยนเป็น ๗ ตัวขอม ฦ เปลี่ยนเป็น ๘
 ตัวขอม ๓ เปลี่ยนเป็น ๓ ครั้นเป็นต้น การเปลี่ยนรูป
 อักษรขอมดังที่กล่าวมานี้ เป็นแต่จกตัวอักษรไทยให้เขียนได้สะดวกง่าย
 และเร็วยิ่งกว่าตัวอักษรขอมเท่านั้น

ประการ ๒ วิธีเขียนอักษรขอม เวลาที่พยัญชนะ ๒ ตัวมาเรียงกัน
 ต้องเขียน ๒ ตัวนั้น เป็นสังโยคคือซ้อนกัน เช่น ๓, ๓
 เป็นต้น เป็นวิธิตั้งแต่ครั้งใด พื่อขุนรามคำแหงทรงเห็นว่า การเขียน

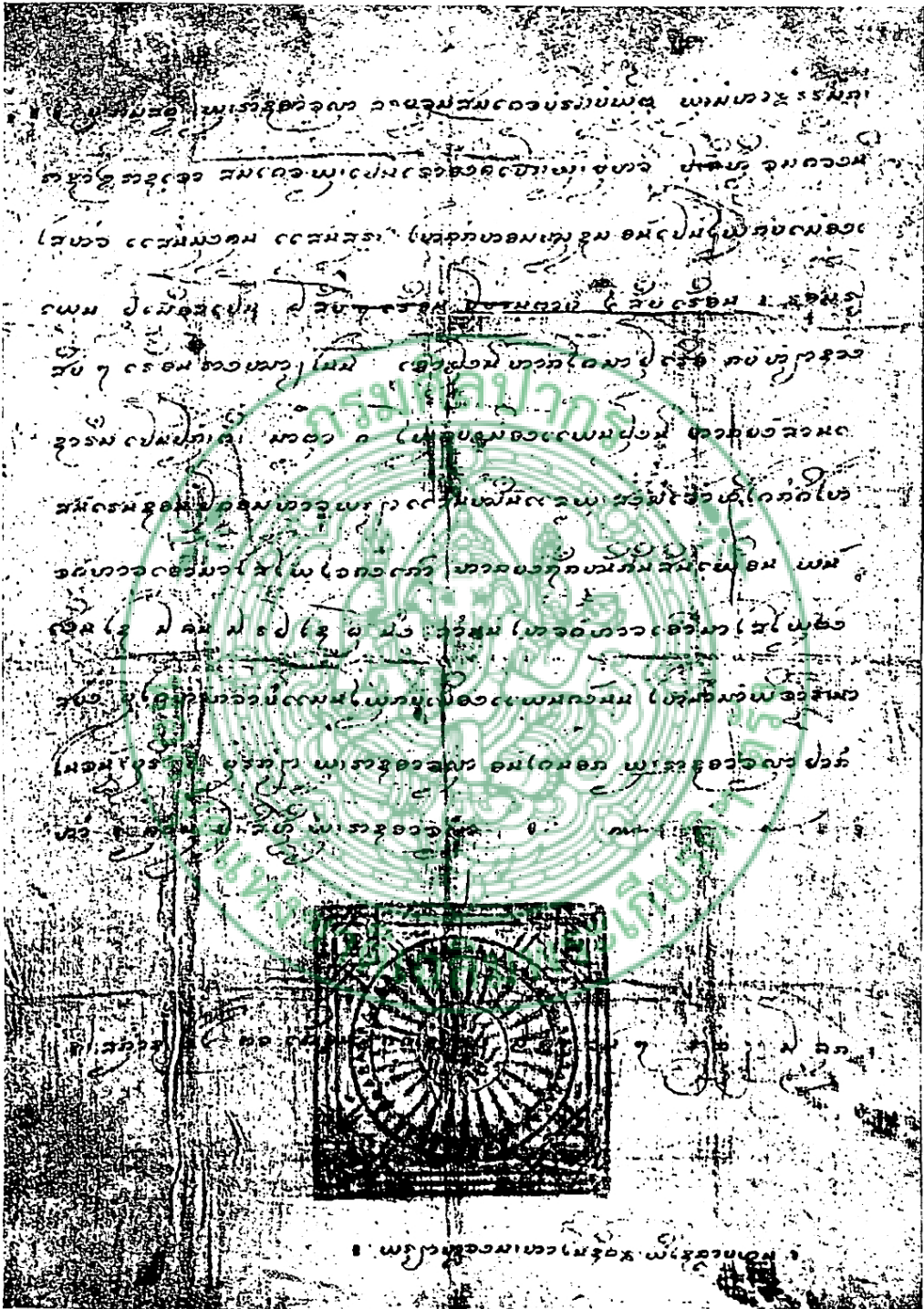
เช่นนั้นเป็นการยาก เพราะตัวพยัญชนะที่ตามนั้นต้องแปลงรูปเป็นตัวย่อ
(ภาษาเขมรเรียกว่า เเซิง) และบางตัวมีรูปย่อผิดปกติกับรูปตัวปรกติมาก

เช่น $\sqrt{+}$ (๕๕) หรือ [+ (๕) เป็นต้น เป็นการลำยากแก่

นักเรียน พระองค์จึงได้เปลี่ยนวิธีเขียนพยัญชนะของขอมนั้นเสีย และเมื่อ
เวลาพยัญชนะ ๒ ตัว สัมผัสกัน พระองค์ทรงแก้ไขเขียนเรียงกันเป็น
ลำดับไป เช่น ปลา, ถนล ฯลฯ อนึ่ง สระ อี อี้ ซึ่งขอมใช้ขึ้นตัว
พยัญชนะและสระ อู ๆ ได้ตัวพยัญชนะนั้น พอขอรามคำแห่งใดเล็กใช้
ตามแบบขอม และเขียนเรียงไปข้างซ้ายตัวพยัญชนะเหมือนสระ ๕ และ
ไม้ละลาบ ๖

๓ การเรียงตัวสระและพยัญชนะดังกล่าวมานี้ เป็นการที่อักษรไทย
ให้สะกดกันใกล้เคียงกัน วิธีเรียงตัวอักษรของพจนานุกรมคำแห่ง คล้ายๆ
วิธีเรียงตัวอักษรของฝรั่ง ผิดแต่ที่ของฝรั่งใช้เรียงสระไว้ข้างขวาตัว
พยัญชนะ แต่ในศิลาจารึกของพจนานุกรมคำแห่ง สระบางตัวอยู่ข้างขวา
เช่น สระ ๖ บางตัวอยู่ข้างซ้าย เช่น สระ กิ อู เอ เป็นต้น

ประการ ๓ ภาษาเขมร ภาษามอญ ทั้ง ๒ ภาษานั้นพูดไม่มีเสียงสูง
เสียงต่ำ ไม่ต้องใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์ต่างๆ ที่แรกพวกไทยเอาตัว
อักษรมอญมาใช้เขียนภาษาไทย และไทยเมืองสุโขทัยเอาตัวอักษรขอม
หวัคมาปนกับตัวอักษรที่ใช้มาแต่เดิมนั้น ก็ยังไม่ได้คิดหาวิธีใช้เครื่อง-

อักษรลาวล้านช้าง ครึ่งพระเจ้าธรรมิกราช

สัญญาบัตรเจ้าเมืองแพน พ.ศ. ๒๒๐๕

หมายสำหรับทำให้ผู้อ่านเห็นว่า คำต่างๆ ที่มีจำนวนสระและพยัญชนะ
เท่ากัน อ่านเป็นเสียงสูงต่ำกว่ากันอย่างไร เช่น เขา, เข่า, เข้า,
เสือ, เสือ, เสือ, เป็นต้น แม้ทุกวรรณอักษรไทยเห็นอกยงไม่มีเครื่อง
หมายหรือวรรณยุกต์ เช่นไม้เอก 'ไม้โท' เป็นต้น อย่างของอักษร
ไทยกลาง

เครื่องหมายวรรณยุกต์ของอักษรไทยกลางนี้ พ่อขุนรามคำแหง
เห็นจะเป็นผู้แรกที่คิดขึ้น เพื่อให้ออกเสียงไต่ซิกเจนเท่ากับการพูด
ของคนไทย ในศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงมีใช้เครื่องหมายวรรณ
ยุกต์อยู่ ๒ อย่าง คือไม้เอกกับกากบาท

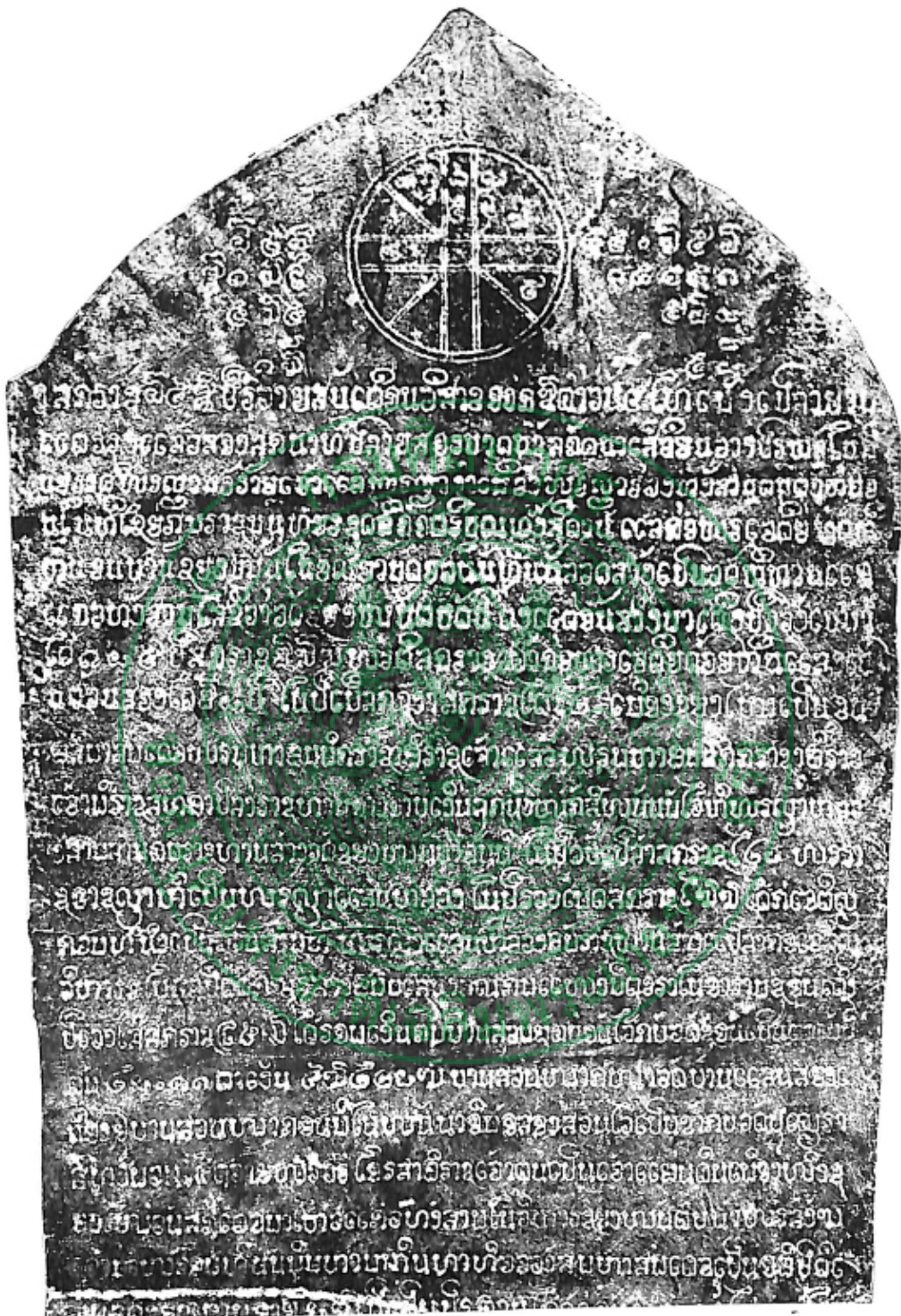
การเปลี่ยนแปลงแก้ไขของพ่อขุนรามคำแหงที่กล่าวมานี้ พวก
ไทยซึ่งตั้งอยู่ทางริมลำนายมกยแม่น้ำเจ้าพระยาได้ยอมรับเห็นว่าดีและ
เขาไปใช้ทั้งหมด เว้นแต่ วิธเรียงสระอย่างเดียวกันนี้ คือในแผ่นดิน
พญาภุชงค์ไทยธรรมราชา บรรดาศิลาจารึกภาษาไทย กลับใช้สระ อี อี
บนตัวพยัญชนะ สระ อุ อุ ไต่ตัวพยัญชนะ ตามแบบโบราณ นอกนั้น
ลักษณะตัวอักษรกต วิธเรียงตัวพยัญชนะกบวธ ใช้เครื่องหมายวรรณ
ยุกต์กต ไต่คงตามแบบที่พ่อขุนรามคำแหงทรงพระราชดำริจัดขึ้น
ทรงน

แม้ว่าพ่อขุนรามคำแหงจะไม่ได้เป็นผู้ทรงประดิษฐ์ตัวอักษรไทยขึ้น
โดยอัตโนมัติก็ตาม ถึงกระนั้นการที่พระองค์ได้ทรงแก้ไขตัวอักษรของ

ชาวเมืองสุโขทัยให้เรียงเป็นแนวเดียวกันได้นั้น เป็นการสำคัญยิ่ง แล
 ควรที่ชาวสยามในปัจจุบันนี้จะรู้สึกพระคุณและมีความเคารพนับถือที่พระ-
 องค์ไต่ทรงจัดแบบอักษรไทยให้สะดวกขึ้นช้อนให้มาก อนึ่ง ในสยาม
 ประเทศทุกวันนี้ การคิดแบบเครื่องพิมพ์ดีดและการพิมพ์หนังสือ ไต่
 เจริญรุ่งเรืองเป็นประโยชน์ยิ่งในวิชาความรู้แลทางราชการ นับว่าเพราะ
 พ่อขุนรามคำแหงไต่ทรงพระราชดำริเปลี่ยนรูปอักษรขอมและเรียงพยัญ-
 ชนะเป็นแนวเดียวกันไต่สะดวกไว้ ส่วนบรรดาประเทศที่ยังใช้วิธีช้อน
 ตัวพยัญชนะ เช่นประเทศขอมและประเทศลาว การพิมพ์หนังสือของ
 ประเทศเหล่านั้นเป็นการยาก ไม่สู้เจริญ และยังมีผู้ไต่ในชาตินั้น ๆ
 ไต่คิดจะออกแบบเครื่องพิมพ์ดีดสำหรับตัวอักษรของตน ๆ เลย

ตัวอักษรไทยที่เกิดขึ้นในเมืองสุโขทัยไต่แพร่หลายไปในประเทศที่
 ใกล้เคียงติดต่อกัน คือในแดนลานช้างแดนลานนาไทย แลที่สุโขทัยในสยาม
 ประเทศฝ่ายข้างไต่ คือกรุงศรีอยุธยา แต่ในสมัยเมื่อกรุงสุโขทัยยังเป็น
 ราชธานีของสยามประเทศ แต่ภายหลังมาในแดนลานช้าง ตัวอักษรไทย
 สุโขทัย ไต่เปลี่ยนเป็นตัวอักษรลาว ซึ่งใช้อยู่ในเมืองเวียงจันทน์
 เมืองหลวงพระบาง คือประเทศลาวชนอินโดจีนฝรั่งเศส(*) ในทุกวันนี้

ในแดนลานนาไทย ศิลาจารึกเก่าที่สุดที่ปรากฏใช้ตัวอักษรไทย
 สุโขทัย คือศิลาจารึกของพระมหาสุมนเถร ที่วัดพระยืนเมืองลำพูน

อักษรไทยสุโขทัย ที่ใช้ในลานนาไทย
ศิลาจารึกวัดเชียงมั่น เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. ๒๑๒๔

พระมหาสุมนเถรองค์นั้น ได้ไปจากเมืองสุโขทัยแลอย่างที่จะเป็นผู้นำ
 แขนอักษรไทยสุโขทัยไปใช้ในลานนาไทย ตั้งแต่ครั้งนั้นมา ชาวเมือง
 เชียงใหม่ เมืองลำพูน และเมืองอื่นๆ ในลานนาไทย ได้ใช้อักษรไทย
 สุโขทัยเป็นลำดับมา แต่ภายหลังเมื่อราว พ.ศ. ๒๐๕๐ ชาวลานนาไทย
 ได้เลิกใช้ตัวอักษรไทยสุโขทัยและกลับไปใช้ตัวอักษรของพวกลื้อ คือไทย
 เมืองสิบสองปันนา จะเป็นเพราะเหตุไรไม่ทราบแน่ บ้างที่จะเป็นเพราะ
 เหตุตัวอักษรลื้อมีรูปกลมคล้ายตัวอักษรพม่า ซึ่งคราวนั้นมีอำนาจใน
 แคนลานนาไทยก็เป็นได้ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๐๖ พม่าตีเมืองเชียงใหม่ได้
 แต่ภายหลังเมื่อในปี พ.ศ. ๒๓๑๖ กลับเสียเมืองเชียงใหม่แก่กองทัพไทย
 แลเมืองเชียงใหม่ได้ร้างต่อมา ครั้นถึง พ.ศ. ๒๓๓๕ ในรัชกาลที่ ๑
 พระยาภาววิละ ได้ไปตั้งเมืองเชียงใหม่ขึ้นเป็นนครตามเดิม แลได้กลับไป
 ใช้อักษรไทยสุโขทัย เพื่อจะแจ้งว่าแคนลานนาไทยกลับเป็นเมืองไทยแท้
 มีตัวอย่างอักษรไทยในศิลาจารึกวัดพระสิงห์หลวงเมืองเชียงใหม่ วัด
 ลำปางหลวง แลในจารึกแห่งอื่นๆ อีก แต่การเปลี่ยนแปลงแก้ไข
 ของพระยาภาววิละ ไม่ได้ดำเนินต่อไปนานเท่าไรนัก ภายหลังจารึก
 และหนังสือต่าง ๆ ที่เขียนในเมืองเชียงใหม่จนทุกวันนี้ เป็นหนังสือไทย
 เหนือท้องถิ่น

ในสยามประเทศฝ่ายใต้ ตั้งแต่พระเจ้าอยู่หัวองค์องตงอาณาเขตเป็น
 อิศระกัษีสร้างพระนครศรีอยุธยาเป็นราชธานีเมื่อปี พ.ศ. ๑๘๘๓ ชาว

สยามเอาแบบอักษรไทยสุโขทัยมาใช้ต่อ ๆ มา จนเกิดมีแบบอักษรไทย
ซึ่งใช้กันอยู่ทุกวันนี้ จารึกหนังสือใดๆ ที่เป็นตัวอักษรไทยครั้งกรุงเก่า
ยังเป็นราชธานี เหลือน้อยเต็มที ก่อนแผ่นดินพระเจ้าทรงธรรม เกือบ
จะหาไม่ได้ทีเดียว

ลักษณะตัวอักษรไทยครั้งแผ่นดินพระนารายณ์มหาราช ไม่แปลก
กับอักษรไทยปัจจุบันนัก และตัวอักษรไทยครั้งกรุงเก่าก็แปลกกับตัว
อักษรไทยสุโขทัยเพียง ๒-๓ ตัวเท่านั้น เช่นตัว ฅ เปลี่ยนเป็น ก

ตัว ฐ เปลี่ยนเป็น ฑ ตัว ฌ เปลี่ยนเป็น ฑ และที่สุดตัว ฬ
เปลี่ยนเป็น ม นอกนั้นตัวอักษรไทยครั้งกรุงเก่า และกรุงรัตนโกสินทร์ ๗
เหมือนตัวอักษรไทยของพ่อขุนรามคำแหงทองน

ตัวอักษรไทย เสมียนอาลักษณ์ที่เป็นผู้ชำนาญในการเขียนหนังสือ
เขียนได้หลายอย่าง นอกจากตัวธรรมดาที่เป็นเค้าของตัวพิมพ์ และตัว
อักษรหวัดซึ่งใช้เขียนสำเนาและความบันทึกต่างๆ ยังมีอีกชนิดหนึ่ง
ที่เป็นสำคัญ คือ “อักษรไทย ย่อ” อักษรไทย ย่อ นี้ มีตัวอย่างตั้งแต่
แผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช และครั้งนั้นดูเหมือนจะใช้ในทาง
ราชการ มีหลักฐาน คือหนังสือสัญญาระหว่างสยามประเทศกับประเทศ
ฝรั่งเศสเมื่อ พ.ศ. ๒๒๓๑

หอสมุดแห่งชาติจังหวัดภูเก็ต
สาขาวัดเจริญสมณกิจ

๑๕

ส่วนประวัติตัวอักษรไทยที่โรงพิมพ์ต่าง ๆ ใช้ในปัจจุบันนั้น มี
 ต้นในเมื่อรัชกาลที่ ๓ นายร้อยเอกเฮมส์ โลคนอังกฤษ ซึ่งรับบาล
 อินเตียให้มารบราชการอยู่ที่เกาะหมาก ไท่ลองเวียนหนังสือไทย แล้ว
 ให้แบบอย่างตัวอักษรไทยชนทเมือง บังกล่า เป็นครั้งแรก เมื่อ
 พ.ศ. ๒๓๗๑ ได้พิมพ์สมุด ไวยากรณ์ สำหรับฝรั่งเรียนภาษาไทย
 ขึ้นก่อน (หนังสือเล่มนี้ยังมีอยู่ในหอพระสมุดฯ) ต่อมาพวกมิชชัน-
 นารีอเมริกันเข้ามาตั้งสอนศาสนาคริสต์ในกรุงเทพฯ จะใคร่แจก
 หนังสือสอนศาสนาเป็นภาษาไทย จึงไปขอซื้อตัวพิมพ์ที่นายร้อยเอก
 เฮมส์ โล ให้อย่างสร้างไว้ นั้น มาพิมพ์หนังสือสอนศาสนาที่เมือง
 สิงคโปร์ ส่งเข้ามาแจกที่กรุงเทพฯ ต่อมาพวกมิชชันนารีเอาเครื่องพิมพ์
 เข้ามาตั้งในกรุงเทพฯ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๗๘ แต่ตัวพิมพ์อักษรไทยที่ใช้
 ในชั้นนั้น เป็นแต่แก้ไขแบบอย่างตัวพิมพ์ของนายร้อยเอก เฮมส์ โล
 บ้างเล็กน้อยยังไม่งาม จนหมอ บุรคเล ตั้งโรงพิมพ์ขึ้น จึงได้คิดทำตัว
 อักษรไทยเป็นรูปอย่างที่ใช้กัน ในกรุงเทพฯ สำเร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๓๘๐ ตัว
 พิมพ์ของหมอ บุรคเล เป็นต้นแบบอย่างที่ใช้กันต่อมา แต่ชั้นแรกยัง
 ต้องส่งไปทำตัวพิมพ์ที่เมืองนอก จนถึง พ.ศ. ๒๓๘๔ จึงหล่อตัวพิมพ์อักษร
 ไทยได้ในประเทศนี้ แต่การพิมพ์หนังสืออักษรไทยเมื่อครั้งรัชกาลที่ ๓
 เป็นแต่พวกมิชชันนารี ใช้พิมพ์หนังสือสอนศาสนาเป็นพื้น ปรากฏว่าใช้
 ราชการครั้งเดียวเมื่อ พ.ศ. ๒๓๘๒ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้า

อยู่ที่หัวโปรกฯ ให้จ้างโรงพิมพ์หมอบรัดเล พิมพ์หมายประกาศห้ามสูบ
 ฝิ่นเป็นใบปลิว ๕๐๐๐ ฉบับ ครั้นนั้นพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้า
 อยู่หัวยังทรงผนวชอยู่ที่วัดบวรนิเวศ ทรงเห็นประโยชน์ของการพิมพ์
 หนังสือมาแต่แรก จึงโปรดฯ ให้ตั้งเครื่องพิมพ์มาตั้งชนบทวัดบวรนิเวศ
 เป็นโรงพิมพ์แรกของไทย ทรงพิมพ์หนังสือในทางข้างพระพุทธศาสนา
 ล้วนมีชั้นนารีข้าง มาจนถึงรัชกาลที่ ๔ พระบาทสมเด็จพระ
 จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดฯ ให้ตั้งโรงพิมพ์หลวง และใช้อักษรพิมพ์
 ในราชการสืบมา

มีสเตอร์ เอควิน เอช. แมคฟาร์แลนด์ (๑) เลขาธิการพิเศษของ
 พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระดำรงราชานุภาพ (๒) ครองเสด็จดำรงตำแหน่ง
 เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกความคิดจะทำเครื่องพิมพ์ดีดภาษาไทย
 ขึ้น เมื่อได้รับความเห็นชอบที่จะให้มีพิมพ์ดีดเป็นภาษาไทยขึ้นจาก
 พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระดำรงราชานุภาพแล้ว มีสเตอร์แมค
 ฟาร์แลนด์ ซึ่งถึงแม้วามีใจเป็นข้างกลักจริง แต่เป็นผู้มีความรู้
 ทางหนังสือดีคนหนึ่ง ได้จัดการทำเครื่องพิมพ์ดีดขึ้นจนสำเร็จ เขาได้
 เลอกเครื่องพิมพ์ดีดชนิดสมีธพรเมยร์ว่า เป็นแบบที่ดัดเสกได้ใช้เวลา
 หลายเดือนในระหว่างลาหยศคราวหนึ่ง ไปอยู่ในประเทศอเมริกา เพื่อจะ
 จัดการทำเครื่องพิมพ์ดีด ผลที่สุดมีสเตอร์แมคฟาร์แลนด์ได้รวมการงาน

(๑) ภายหลังเป็นพระอาจารย์วิชาคม

(๒) ต่อมาเป็น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

---

๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

๑	๑	๑
๒	๒	๒
๓	๓	๓
๔	๔	๔
๕	๕	๕
๖	๖	๖
๗	๗	๗
๘	๘	๘
๙	๙	๙
๑๐	๑๐	๑๐

อักษรลาวตานนาไทย ตำนานเมืองเชียงใหม่

กยบริษัทยุทสมิทพรเมียรทำเครื่องพิมพ์คคสมิตพรเมียรภาษาไทย เบอร์ ๒
ซึ่งเป็นแบบเหมาะที่สุดจนเป็นผลสำเร็จ

เขาได้นำเครื่องพิมพ์มาด้วยในเวลาทกลบมาประเทศไทย และ
ได้รับพระบรมราชานุญาตให้เข้าไปเฝ้าพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัว เขาได้อธิบายถึงประโยชน์ของเครื่องพิมพ์และการดัดพิมพ์
ถวายโดยพิสดาร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งทรงพระปรีชา ก็
ทรงโปรด โดยทรงเห็นว่าเครื่องพิมพ์อาจเป็นประโยชน์แก่ประเทศของ
พระองค์มาก พระองค์ได้ทรงทคลองพิมพ์ลายพระราชหัตถ์ฉบับหนึ่ง
ด้วยเครื่องพิมพ์ใหม่นี้ด้วยพระองค์เอง โดยทรงเอาพระหัตถ์ใส่ที่สกร
แล้ว ทรงขอพระหัตถ์มีสเตอร์แมคฟาร์แลนด์ที่โคคกาวรอนัน ให้แก่
ประเทศไทย แล้วทรงแล้คงว่าเครื่องพิมพ์ จะเป็นผลดีแก่ประเทศ
สยามในกาลภายหน้ามาก ลายพระราชหัตถ์ฉบับนี้ พระองค์ได้ทรง
เซ็นพระบรมนามาภิไธย จฟ้าลงกรณ์ และเพื่อเป็นเครื่องหมายว่าพระองค์
ทรงโปรดมากยิ่งขึ้นไป พระองค์ได้พระราชทานนาฬิกาทองคำ มีพระ
บรมนามาภิไธยไว้ แก่มิสเตอร์แมคฟาร์แลนด์ ๑ เรือน แลตรัส
สั่งให้ทำ เครื่องพิมพ์ มีเครื่องหมาย พระบรมนามาภิไธย ของพระองค์ อีก
๔๐ เครื่อง เครื่องนี้ ได้ทำขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๕ ภายหลังเครื่องพิมพ์
เครื่องแรกได้ประดิษฐ์ขึ้นในประเทศประเทศอเมริกาเพียง ๒๑ ปีเท่านั้น

ประวัติอักษรไทยเหนือ

ตัวอักษรไทยเหนือเป็นตัวกลม ๆ ถ้าสังเกตแค่เส้น ๆ ไม่ได้
พิจารณา ดูเหมือนจะทำให้เห็นไปว่า ได้เกิดขึ้นจากอักษรพม่าทั้งนั้น
แต่ที่จริงหาเป็นเช่นนั้นไม่ แม้ว่าอักษรขอมจะได้มีตัวอักษรพม่าปนอยู่
เป็นจำนวนมากก็จริง ลักษณะอักษรไทยเหนืออื่น ๆ เช่น อักษรลือ
อักษรลาวลานนาไทย (ลาวญวน) ไม่เหมือนอักษรพม่าทีเดียว เป็นแต่
มีรูปสัณฐานกลมเท่านั้น

ไทยเหนือเป็นไทยพวกหนึ่งซึ่งคงอยู่ข้างทิศเหนือของสยามประเทศ
มี ๒ พวกด้วยกัน พวกหนึ่ง คือพวกไทยใหญ่ ตั้งอยู่ทางริมลำน้ำ
สลวินในดินแดนพม่า อีกพวกหนึ่ง คือพวกไทยน้อย ตั้งอยู่ในเมือง
สิบสองพันนา และเมืองลาวนาไทย

ภาษาและอักษรวิธของไทยน้อยนั้นผิดกับภาษาและอักษรวิธของชาว
สยามและชาวเมืองลาวต่าง ซึ่งเป็นพวกไทยน้อยด้วยกัน เพราะเหตุ
สำคัญ คือชาวสยามกับลาวลาวต่างได้เคยอยู่ในอำนาจของขอม เคยใช้
ภาษาเขมรและอักษรขอมในทางราชการดังที่ ได้กล่าวแล้วจนกระทั่งใน
ภาษาของชาวสยามและภาษาลาวลาวต่าง มีคำเขมรอยู่เป็นจำนวนมาก
ทั้งอักษรไทยสุโขทัย ซึ่งเป็นเค้าของอักษรไทยสยามอักษรลาวลาวต่าง
ก็เกิดขึ้นจากอักษรขอมหวิตโบราณดังที่ได้อธิบายแล้ว

อักษรไทยเหนือ ชนิดหนังสือธรรม (เรื่องอุปสมบทวิธ)

พวกไทยน้อยที่อยู่^๑ในดินแดนเหนือห่างไกลจากกรุงกัมพูชา ไม่ได้
 ถูกอิทธิอำนาจของขอมครอบงำ ภาษาของเขา ไม่มีคำเขมรสักคำเดียว
 และตัวอักษรที่ใช้ ก็เป็นเชื้ออักษรไทยเดิม ที่ข้าพเจ้าได้สันนิษฐานมา
 แล้วว่า ชนชาติไทยได้^๒แยกอักษรมาจากมอญโบราณ อักษรมอญโบราณ
 นั้นเป็นต้นเค้าของอักษรมอญ อักษรพม่า ปัจจุบันนี้ แลตั้งแต่ครั้ง
 โบราณมักเขียนเป็นตัวกลมๆ เพราะฉะนั้น อักษรไทยเหนือ ทั้งไทยใหญ่
 แลไทยน้อย จึงยังมีรูปลักษณะกลม แต่ไม่ใช่เพราะเกิดขึ้นจาก
 อักษรพม่า

พวกไทยเหนือ มีหลายพวกด้วยกัน เรียกชื่อก็ต่าง ๆ กัน
 บางพวกอยู่ในอาณาเขตของจีน บางพวกอยู่ในดินแดนพม่า บางพวกอยู่
 ในดินแดนอินโดจีนของฝรั่งเศส บางพวกอยู่ในมณฑลพายัพและมณฑล
 มหาราชบุรีของสยามประเทศ ภาษาและอักษรของพวกไทยต่าง ๆ นั้น
 ผิดกันข้างเล็กน้อย ในที่นี้จะกล่าวถึงแต่พวกที่สำคัญ ๆ

ในพวกไทยใหญ่มีชาติหนึ่งที่มีชื่อย่อว่า อาหม ได้ตั้งมาถึง
 ดินแดนอัสสัมในประเทศอินเดีย เมื่อราว พ.ศ. ๑๘๐๐ เดิมนั้นชาติอาหม
 นั้นสูญหายไปเสียแล้ว แต่หนังสือเก่าของพวกเขายังมีอยู่บางเรื่อง
 ที่จริงเป็นหนังสือคัมภีร์ใหม่โดยมาก คือหนังสือที่เขียนเมื่อภาษาอาหม
 สูญเสียแล้ว ถึงกระนั้นก็ตาม อักษรที่ใช้ในหนังสืออาหมคือ ๆ มา ยังมี
 ตัวเก่าบางตัว จะยกตัวอย่าง เช่นตัว ถ, ท, น, ผ, ม, ของอาหม
 ยังคล้ายตัวอักษรมอญเก่า ที่เป็นต้นเค้าของอักษรไทยเดิม ข้าพเจ้า

เข้าใจว่า ตัวอักษรอาหรับครั้งโบราณ คือครั้งชาติอาหรับยังมีอยู่แลยังพูด
 ภาษาของตนอยู่ คงจะเป็นตัวอักษรคล้าย ๆ ตัวอักษรไทยเดิม แต่
 ภายหลังเมื่อชาติอาหรับไปพบกับชาติอิสลาม และภาษาหายสูญไป ผู้เขียน
 หนังสืออาหรับต่อ ๆ มา ได้เขียนเลวเข้าทุกที จนกระทั่งตัวอักษรเปลี่ยน
 รูปสัณฐานผิดไปจากเดิมมาก แต่บางตัวยังคงตามรูปเดิม ดังกล่าวแล้ว
 ในคืนแค้นพม่าทกวอนนี้ ยังมีพวกไทยใหญ่พวกหนึ่ง คือพวก
 เงี้ยว ตัวอักษรของเงี้ยวเกือบเป็นตัวอักษรของพม่าล้วน ผิดอยู่
 เฉพาะตัว ก, จ, ฉ, ท, เท่านั้น สัตว์นึ่งยังคงมีรูปคล้ายอักษรอาหรับ
 ขำพเจ้า จึงสันนิษฐานว่าเดิม อักษรเงี้ยว คงเป็นอักษรที่เกิดขึ้น จากอักษร
 ไทยเดิม เหมือนอักษรไทยเห็นอื่น ๆ แต่ครั้นพวกเงี้ยวมาตกอยู่
 ในอำนาจของพม่า ก็ย่อมจะต้องใช้ตัวอักษรพม่าดังไทยเมืองสุโขทัย
 ใช้ตัวอักษรขอม ครั้นเมืองสุโขทัยเป็นประเทศราชของกรุงกัมพูชา
 ตัวอักษรเงี้ยวจึงได้เปลี่ยนรูปเป็นอักษรพม่าเกือบทุกตัว เรื่องนี้ไม่ใช่เป็น
 แต่ความสันนิษฐานของข้าพเจ้าเท่านั้น ยังมีพวกเงี้ยวพูดต่อ ๆ กันมาว่า
 เมื่อราว ๓๐๐ ปีมาแล้ว มีพระสงฆ์รูปหนึ่งไปศึกษาภาษามคธใน
 ประเทศพม่าฝ่ายใต้ ครั้นกลับมาก็ได้แบยอักษรวิธีของพม่ามาด้วย
 อักษรเงี้ยวจึงเกิดมีรูปเหมือนอักษรพม่าเว้นไว้แต่อักษร ๔ ตัวเท่านั้น ซึ่ง
 ยังคงอยู่ตามรูปเดิม
 อักษรวิธีของไทยใหญ่ที่กล่าวมานี้ ผิดกับอักษรวิธีของไทยน้อย
 เป็นข้อสำคัญอย่างหนึ่ง คือ วิธีเขียนตัวสะกด ไทยใหญ่เขียนตัว

พยัญชนะที่สะกด เหมือนอย่างไทยสยาม แต่บนตัวนั้น เขาใช้เครื่องหมาย ซึ่งเวรยากรณ์สังสกฤตเรียกว่า “วิรามะ” แยกเป็นแบบมาแต่อินเดียที่ใช้ในจารึกของขอมกับทงมอญโบราณ ส่วนไทยน้อยมักเขียนตัวสะกดได้ตัวพยัญชนะที่นำ เช่นในหนังสือภาษาไทยซึ่งเขียนด้วยตัวอักษรขอมทุกวันนี้ วิธเขียนเช่นนี้ไม่ใช่วิธของขอมแท้ เห็นจะเป็นความคิดของไทยน้อยนั่นเอง ตั้งแต่เขาอยู่รวมกันเป็นพวกเดียวและยังใช้อักษรไทยเดิม เมื่อไทยน้อยพวกที่อยู่ทางริมลำน้ำยมมาตกอยู่ในอำนาจของขอม และอักษรไทยเดิมมาแปลงรูปคล้ายตัวอักษรขอม เขาคงจะได้ใช้ตัวสะกดได้ตัวพยัญชนะที่นำ วิธนี้ยังคงอยู่จนทุกวันนี้สำหรับใช้ในเวลาที่เอาอักษรขอมมาเขียนหนังสือไทย แต่ถ้าเขียนหนังสือไทยด้วยตัวอักษรไทย ซึ่งเกิดขึ้นจากตัวอักษรของพ่อขุนรามคำแหง ชาวสยามใช้ตัวสะกดติดกับพวกไทยน้อยอื่นๆ คือเขียนตัวสะกดข้างขวาตัวพยัญชนะ ที่นำตามแบบซึ่งพ่อขุนรามคำแหง ได้คิดขึ้นให้เรียง พยัญชนะเป็นแนวเดียวกัน

อักษรวิธของพวกไทยน้อย ซึ่งอยู่ในดินแดนสิบสองพันนา (ลือ) กัดในลานนาไทย (ลาวญวน) กัดนี้ ยังติดกับอักษรวิธของไทยใหญ่ซึ่งอยู่ในดินแดนพม่า (เงี้ยว) เป็นสำคัญอีกข้อหนึ่ง คือลักษณะของตัวอักษร แม้ว่าตัวอักษรไทยน้อยเป็นตัวกลมๆ ก็จริง แต่รูปสัณฐานไม่เหมือนตัวอักษรเงี้ยวสักตัวหนึ่งแลบางตัวเช่น ฃ, ง, จ, ฅ, ฌ, ญ, ฎ, ษ, ษ, ยัง

มีรูปสัณฐานเก่าคล้ายตัวอักษรมอญจารึก บางที่มีรูปสัณฐานคล้ายตัว
อักษรอาหม ถ้านักปราชญ์มีความประสงค์จะสมมติว่าตัวอักษรไทยเดิม
เป็นอย่างไร ควรจะถือเอาอักษรอาหม กับอักษรไทยน้อยนี้เป็นหลัก

อักษรไทยน้อยที่กล่าวมาแล้วนี้ พวกลือในสิบสองปันนา กับพวก
ญวนในมณฑลพายัพและมณฑลมหาสารบุรี ใช้เขียนทั้งภาษาของเขา
และภาษามคธ แต่ในแดนลานช้าง พวกลาวได้เขียนจำเพาะภาษามคธ
(เรียกชื่อว่าหนังสือธรรม) ส่วนภาษาลาวนั้น เขาใช้ตัวอักษรซึ่งแปลง
มาจากอักษรไทยสโขทัยเขียน ดังที่กล่าวไว้ในตอน "ประวัติอักษร
ไทยกลาง" นั้นแล้ว

Handwritten text in Thai script, appearing to be a list or a collection of names, possibly related to a historical or administrative document. The text is written in a cursive style and is partially obscured by a large, faint watermark in the center of the page. The watermark features a circular emblem with a crown on top and Thai characters around the perimeter, likely representing the official seal of the Ministry of the Royal Palace or a similar high-ranking government body.

อักษรผู้ไทยเมืองตังเกี๋ย นิตานพินเมือง

แบบเขียนอักษรวิธของไทยคงแยกกันไม่ใช้ ก, ข, เช่นแบบอินเคีย

ซึ่งไทยพวกอื่น ๆ ยังใช้อยู่ทุกวันนี้มีบางพวกอ่าน บ, ป, พ, ห, น, ๑ ล ๑
บางพวกอ่าน ก, ก, ซ, ซ, ค, ๑ ล ๑ บางพวกอ่าน บ, ค, น, ม, ซ, ว, ๑ ล ๑
ตามบัญญัติตามกรรม ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย

และยังมีข้อประหลาดยิ่งกว่าอีกข้อหนึ่ง คือผู้ไทยเมืองกัณฑ์เราใน
มณฑลแห่งอื่น ประเทศญวน เอาอักษรไทยมาเขียนเป็นแถวตรงตั้ง
ทั้งเรียงแถวจากข้างขวาไปหาซ้ายอย่างแบบหนังสือจีนด้วย

ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်များ

၁	၂	၃	၄	၅	၆	၇	၈	၉	၁၀	၁၁	၁၂	၁၃	၁၄	၁၅	၁၆	၁၇	၁၈	၁၉	၂၀	၂၁	၂၂	၂၃	၂၄	၂၅	၂၆	၂၇	၂၈	၂၉	၃၀	၃၁	၃၂	၃၃	၃၄	၃၅	၃၆	၃၇	၃၈	၃၉	၄၀	၄၁	၄၂	၄၃	၄၄	၄၅	၄၆	၄၇	၄၈	၄၉	၅၀	၅၁	၅၂	၅၃	၅၄	၅၅	၅၆	၅၇	၅၈	၅၉	၆၀	၆၁	၆၂	၆၃	၆၄	၆၅	၆၆	၆၇	၆၈	၆၉	၇၀	၇၁	၇၂	၇၃	၇၄	၇၅	၇၆	၇၇	၇၈	၇၉	၈၀	၈၁	၈၂	၈၃	၈၄	၈၅	၈၆	၈၇	၈၈	၈၉	၉၀	၉၁	၉၂	၉၃	၉၄	၉၅	၉၆	၉၇	၉၈	၉၉	၁၀၀
၁	၂	၃	၄	၅	၆	၇	၈	၉	၁၀	၁၁	၁၂	၁၃	၁၄	၁၅	၁၆	၁၇	၁၈	၁၉	၂၀	၂၁	၂၂	၂၃	၂၄	၂၅	၂၆	၂၇	၂၈	၂၉	၃၀	၃၁	၃၂	၃၃	၃၄	၃၅	၃၆	၃၇	၃၈	၃၉	၄၀	၄၁	၄၂	၄၃	၄၄	၄၅	၄၆	၄၇	၄၈	၄၉	၅၀	၅၁	၅၂	၅၃	၅၄	၅၅	၅၆	၅၇	၅၈	၅၉	၆၀	၆၁	၆၂	၆၃	၆၄	၆၅	၆၆	၆၇	၆၈	၆၉	၇၀	၇၁	၇၂	၇၃	၇၄	၇၅	၇၆	၇၇	၇၈	၇၉	၈၀	၈၁	၈၂	၈၃	၈၄	၈၅	၈၆	၈၇	၈၈	၈၉	၉၀	၉၁	၉၂	၉၃	၉၄	၉၅	၉၆	၉၇	၉၈	၉၉	၁၀၀

အဖွဲ့ဝင်များ

အဖွဲ့ဝင်များ

အဖွဲ့ဝင်များ (ပြည်ထောင်စု)

အဖွဲ့ဝင်များ (ပြည်ထောင်စု)

အဖွဲ့ဝင်များ (ပြည်ထောင်စု)

အဖွဲ့ဝင်များ

အဖွဲ့ဝင်များ

အဖွဲ့ဝင်များ

အဖွဲ့ဝင်များ (ပြည်ထောင်စု)

အဖွဲ့ဝင်များ (ပြည်ထောင်စု)

อักษรผสมภพ (คือกำเนิดตัวอักษร)

